

МОЛОДША ЕДДА

З давньоісландської переклав
Віталій Кривоніс

«ЕДДА СНОРРІ»: ПРОЩАННЯ З ЕПОХОЮ

«Молодша Едда» або «Прозова Едда» — унікальна пам'ятка як давньоісландської, так і середньовічної літератури, створена на початку XIII століття ісландським поетом, істориком і політиком Сноррі Стурлусоном (через що також відома як «Едда Сноррі»). Її унікальність полягає у жанровій належності. З одного боку, це викладений прозою компендіум історій про язичницьких богів і героїв Давньої Півночі (через що і називається «Прозовою Еддою» на протизага «Поетичній (Старшій) Едді». З іншого боку, цей твір є підручником, єдиним у своєму роді, з поезії скальдів. Тому «Молодша Едда» цінна не лише як джерело відомостей зі скандинавської міфології, а також як джерело знань з поетичної традиції скальдів, поетичної лексики, метрики, образного ряду. У процесі видання перекладів «Молодшої Едди» на це часто не зважають, а дарма: адже наведені в ній відомості могли б стати у пригоді дослідникам давньоскандинавської поезики, самої, сказати б, механіки поезії скальдів.

Роком завершення роботи над цим твором прийнято вважати 1220. Оригінальну назву — «Едда» — твір дістав від її автора. Сенса назви дискусійний. За однією з версій, назва рукопису походить від назви хутора Одді, де Сноррі мешкав, коли працював над його першими частинами. Але відомо, що Сноррі дописав «Едду», вже коли виїхав звідти, і головню працював над текстом на континенті — у Швеції та Норвегії. Згідно з іншою версією «Едда» є похідним від *óðr* — «поезія», «натхнення», «одержимість» — і може означати щось на кшталт «поетика». Нарешті, слово *edda* — доволі рідко вживане — означає «прабаба». Можемо обережно припустити, що, позаяк у творі почасти йдеться про вчинки богів і героїв, то це свого роду фольклор про

давнину, традиційними носіями і ретрансляторами якого в усній формі є старі жінки. Втім, остання версія потребує ґрунтовнішої аргументації.

Текст «Молодшої Едди» відомий із семи рукописів, які вціліли до наших днів: шість середньовічних і один — початку XVII століття. Жоден з рукописів не є вичерпним у текстовому сенсі, тож ті варіанти редакцій, якими нині послуговуються для видання, є результатом компіляцій тексту з різних джерел. Найповнішим є рукопис Codex Regius (GKS 2367 4to — не плутати з Codex Regius 2365 4to, рукописом «Старшої Едди»!), «Королівський кодекс» початку XIV століття. Переважно саме його текст беруть за основу під час видання «Молодшої Едди». В XVII столітті разом з чималою кількістю інших рукописів цей манускрипт був подарований єпископом Брюніольвом тодішньому королю Данії Фредеріку III, після чого зберігався у Копенгагені в Королівській бібліотеці. У 1985 році його повернули до Ісландії, й наразі він перебуває у Рейк'явіку, в Інституті Аурні Магнуссона.

Інший рукопис, Codex Upsaliensis (DG 11), або «Книга з Упсали», або ж «Упсальський кодекс», зберігається в бібліотеці Упсальського університету в Швеції. Його також датують початком XIII століття. Прикметний він тим, що містить вказівку на авторство твору: «Ця книга зветься «Еддою». Її уклав Сноррі син Стурли у тому вигляді, який тут подано. Спершу тут ідеться про Асів і про Іміра, тоді йде «Мова ремесла скальдів» з назвами для різних речей, а після — «Перелік розмірів», який Сноррі уклав при Хаконі конунгу і Скуллі герцогу». Ґрунтуючись на цьому, можна припустити, що якщо Сноррі і не був автором усього тексту «Едди», то принаймні був її основним компілятором і редактором.

* * *

Варто сказати кілька слів про автора. Сноррі Стурлусон (син Стурли) народився в Ісландії 1179 року на хуто-

рі Хвам у Далірі. Його матір походила з могутнього роду Стурлунгів, а виховувався він на хуторі Одді, яким володів друг його батька Йон син Ловта з іншого знатного ісландського роду, Оддвер'яр («Мешканців Одді»), які були родичами норвезьких конунгів через Магнуса Голоногого. Відтак Сноррі дістав виховання і освіти настільки пристойну, наскільки можна було розраховувати в Ісландії на той час. Сноррі уклав вигідний шлюб із Гердіс, донькою Берсі Заможного, що дозволило йому поліпшити своє матеріальне становище. Маючи трохи більше за двадцять років, він прославився як скальд і знавець законів, обійнявши 1215 року посаду закономовця Альтингу — ісландських всенародних зборів. Улітку 1218 року його запросили до свого двору тодішні правителі Норвегії — молодий конунг Хакон IV, прозваний згодом Старим, і його опікун Скулі ярл, також відомий як Скулі герцог.

При дворі Хакона конунга Сноррі уклав приблизно сотню віршів у різних розмірах, усі з яких так чи інакше прославляли Хакона конунга і Скулі ярла, а згодом лягли в основу «Переліку розмірів», отримав подарунки і почесні (так, його висвятили у лицарі з титулом «скутільсвейн¹»), а також, очевидно, заручився підтримкою норвезьких правителів. Затим Сноррі вирушив до Швеції, де мав зносини з Ескілем Магнуссоном, закономовцем шведського головного тингу. Там він, радше за все, і дізнався низку сюжетів зі шведської минувшини, які потім використовував як в «Едді», так і в інших творах.

Сноррі повернувся до Ісландії 1222 року і знову зробився закономовцем. На цій посаді він протримався десять років. Використовуючи свій вплив як голова народних зборів, він схиляв очільників видатних ісландських родів до ідеї приєднання Ісландії до Норвегії, вочевидь розраховуючи стати королівським намісником цієї провінції. Водночас Сноррі працює над збіркою королівських саг

¹ Скутільсвейн — «слуга при столі», лицарський ранг при норвезькому королівському дворі, назва якого означає, що його носій мав право сидіти за одним столом із самим королем.

Heimskringla («Коло Земне/Світове»), присвяченій історії норвезьких конунгів від міфічних Інґлінгів до цілком історичних персон (остання сага циклу присвячена постаті Магнуса Ерлінґссона, який помер 1184 року).

Утім, не лише у Сноррі були амбітні плани щодо головування в Ісландії. У 1230-ті роки розпочалася велика усобиця, в яку були втягнені майже всі великі роди, серед них і родичі Сноррі з числа Стурлунгів, притому — в опозиції до нього. Сноррі вирішив шукати допомоги при норвезькому дворі, але на той час у Норвегії також відбувалася усобиця між Хаконом конунгом і його вихователем Скулі. Сноррі зробив ставку на Скулі — і дарма: 1240 року той програв і був убитий, а Хакон конунг розчарувався у Сноррі, а згодом вирішив підтримати його головного опонента, Гіцура Торвальдссона.

Життя Сноррі урвалося 1242 року на хуторі Рейк'я-хольт, де його знайшли і вбили люди Гіцура. Останніми його словами були «*Eigi skal höggva!*» («Не рубай!»), але вони йому не допомогли.

Сноррі не був епічним героєм, видатним воїном і полководцем. Він був видатним поетом і вченим свого часу, останнім з великих скальдів, хранителем і виразником традиції віршування, що зародилася в епоху вікінгів, але невдовзі по його смерті зійшла нанівець, почасти залишившись актуальною хіба що в самій Ісландії.

* * *

«Молодшу Едду» часто порівнюють зі «Старшою Еддою» на тій підставі, що обидва твори містять міфологічні відомості. Проте наскільки це порівняння є обґрунтованим? Чи справді ми можемо сприймати «Едду Сноррі» як валідне джерело зі скандинавської міфології? Відповідь — так, але з певними пересторогами.

Цілком очевидно, що язичницькі міфи в обробці Сноррі зазнали сильного християнського впливу. Не могли не зазнати: адже він жив і творив у XIII столітті, коли його

рідна Ісландія вже понад двісті років була охрещена. Для нього та його аудиторії давні казки про богів і героїв мали зовсім інший рівень і тип актуальності, ніж для тих, хто творив пісні «Старшої Едди» до їхнього запису. Ба більше: для Сноррі сюжети про Одіна, Тора, Локі, Сігурда тощо — передусім джерело відомостей про походження тих чи тих кенінгів і, цілком можливо, захопливі та кумедні байки задля розваги, але вже точно не щось таке пафосне, серйозне і, сказати б, сакральне. У XIII столітті не годиться вірити у прадавніх богів, живу землю, рай для воїнів, духів долі тощо. У XIII столітті годиться вірити у Білого Бога-Христа, його матір Марію і архангела Мікаля.

Сноррі, власне кажучи, тому і наводить ці кенінговмісні язичницькі сюжети, що на момент запису «Едди» для багатьох непосвячених вони вже могли бути невідомими. Між тим, поезія скальдів після прийняття скандинавами християнства і далі побутувала як у народі, так і при дворах правителів. Позаяк зародилася вона в епоху вікінгів, себто за язичницьких часів, то й не дивно, що чимало кенінгів (особливих словосполучень, що становлять основу образного ряду) містять імена богів, героїв, їхніх атрибутів, чудовиськ тощо. Звичайно, після хрещення скальдам довелося підлаштовуватися під нові стандарти (так, з'явилися кенінги на позначення Христа — «конунг ченців», «вождь янголів»), але й старі сенси нікуди не поділися: землю і далі називали «нареченою Одіна», небо — «черепом Іміра», сонце — «світочем альвів», золото — «сльозами Фрейї». Християни продовжували послуговуватися поганським інструментарієм, і це треба було якось узгодити.

Зважаючи на композицію твору і на підхід автора до репрезентації язичницьких сюжетів, можна припустити, що «Молодша Едда» — це передовсім підручник поетичного ремесла. І саме у такому контексті слід її інтерпретувати. Інша річ, що вже сама необхідність у такому підручникові може свідчити про початок занепаду традиції або принаймні її переходу до якісно іншого стану, та й напевно чи саме як така «Молодша Едда» дуже комусь зна-

добилася в найближчі століття по смерті автора. А проте відкидати цей пласт тексту та цю її функцію видається непродуктивним.

Власне кажучи, міфологічні сюжети, гідні довіри, містять лише друга і третя частини твору. Перша — «Пролог» — є спробою вписати «Едду» у тогочасний інтелектуальний контекст. І якщо у фразі «вони все це розуміли земним розумінням, бо духовного не мали. Тому вони гадали, що все зроблено з якоїсь речовини» можна лише дуже спекулятивно вгледіти натяк на атомізм (а Сноррі теоретично міг бути знайомим із вченням Демокріта), то вже троянські мотиви, образ Азії та евгемеристичний наратив — це цілком собі середньовічні інтелектуальні штампи, які не мають жодного стосунку до нордичної традиції.

У «Пролозі» автор прагне легітимізувати язичницькі мотиви, переосмисливши їх через сучасну йому оптику. Для цього, по-перше, він віддає данину теодицеї та теоцентризму — абсолютно у XIII столітті необхідну. По-друге, язичницьких богів він трактує як богів несправжніх, властиво — як просто дуже видатних людей, згодом обожнених. І тут не так важливо, чи був Сноррі знайомий з аналогічною концепцією давньогрецького філософа Евгерема, а чи відкрив її незалежно від нього. Важливо, що цей підхід демонструє різницю у сприйнятті божественного: якщо для язичників було цілком прийнятно, що їхні предки жили серед них і заслужили на те, щоб шануватися як боги, тобто насправді були/стали богами, то для християн це нонсенс: Бог може бути лише один, хай і в різних проявах.

Те, що Сноррі обрав прабатьківщиною асів Азію, зокрема Трою, також є цілком традиційним для середньовічної думки. Було гарним тоном виводити родоводи легендарних правителів від, скажімо, Брута, який вважався нащадком Енея, або й від Гектора. Для середніх віків взагалі характерна туга за римським спадком, претензія на римський — імперський — спадок, і образ Трої тут є маркером спадщини саме римської, а не еллінської (адже про Трою тодішня Західна Європа знала не з еллінської «Іліа-

ди», а з латинської «Енеїди»). Ба більше: Троя — це пра-Рим, тож і претензія на троянський спадок ще амбітніша, ніж на римський.

Варто також згадати, що Азія сприймалася як такий собі центр всесвіту, пуп землі, джерело багатства матеріального, інтелектуального і духовного, казковий край з казковими істотами, царством Пресвітера Іоанна і, що важливіше, священними для християн локаціями: Йорданом, Єрусалимом тощо. *Ex oriente lux*, оце все. Не дивно, що Сноррі виводить теонім «аси» від топоніма «Азія»: цілком логічно і так само цілком хибно. Про всяк випадок також зазначимо, що теорія про пряме азійське походження германців, яку намагався обґрунтувати, зокрема, і Тур Хейєрдал, є типовим прикладом фольк-гісторії та не має стосунку ані до науки, ані до актуальних міфологічних уявлень давніх скандинавів. Це вигадка самого Сноррі, «кабінетний конструкт», в який він, дуже можливо, і сам щиро вірив.

Спокусливо було б припустити, що пасаж із «Прологу» про переселення асів з Трої до Скандинавії є відгомном індоєвропейських міграцій, але для цього у нас замало аргументів.

Друга частина — «Видіння Гюльві» — розвиває образ асів як хибних божеств, що створюють легенду про свою божественність. Принаймні Гюльві бачить їх не такими, якими вони є, а такими, якими вони воліли, щоб їх бачили. Історії про богів і монстрів тут покликані задати контекст, почасти вочевидь уже втрачений станом на XIII століття, але й самі ці історії не позбавлені якщо не коректури і цензури, то принаймні певного біблійного впливу. Так, Високий, Рівновисокий і Третій — це імена Одіна, але також можливий натяк на Трійцю; пасаж про праведників, які врятовуються після кінця світу і житимуть «у місці, що зветься Гімле або Вінгольв, а кепські люди підуть до Хель, а звідти — у Ніфлхель» — очевидна цитата з «Одкровення Іоанна Богослова»; історія про йотунів, які всі загинули під час потопу, крім Бергельміра, що заліз у скриню і врятувався, є римою до біблійного сюжету з потопом та ковче-

гом Ноя¹; під світлими альвами, які мешкають на третьому небі Відблайн, радше за все, розуміються ангели, або ж із ними ототожнюються²; нарешті, міф про подорож Тора і компанії до Утгарда-Локи носить виразно дидактичний характер, хоч і не містить прямого біблійного впливу.

Частина сюжетів, викладених у «Видінні Гюльві», відомі також зі «Старшої Едди», яка там рясно цитується. Це особливо стосується космогонії та есхатології. Інші сюжети викладені у частині «Мова ремесла скальдів». Частина цих міфологічних сюжетів і образів мають паралелі в інших індоєвропейських (і не лише) традиціях: Світове древо, «основний міф» (протистояння Громовержця і Змія), поділ простору на культурний і дикий, ідея долі, протистояння між двома племенами богів (аси проти ванів), між богами і хтонічними силами, створення світу з решток прадавньої істоти, яблука безсмертя, смерть бога (Бальдра), руйнація світу і його відродження. Є також мотиви, паралелі до яких неочевидні: рай для воїнів, побудова фортеці, риболовля Тора і Хюміра, створення меду поезії, окреме мешкання чоловіка і дружини (Скаді і Нйорда) у різних локаціях (протиставлення узбережжя-гори, море-земля) тощо. Оцінка ступеня їхньої автентичності виходить за межі як цієї передмови, так і компетенції автора.

Третя частина, «Мова ремесла скальдів», покликана познайомити нас не стільки з міфами, скільки з поетичним

¹ Міф про Всесвітній потоп притаманний міфологіям Близького Сходу, починаючи з шумерів, але в індоєвропейських міфологіях є, схоже, таки запозиченим — за різних часів і обставин; фразу зі «Старшої Едди» *er sá inn fróði jötunn // á var lúðr of lagiðr* (досл. «як той мудрий йотун був у *lúðr* покладений») Сноррі інтерпретує як сюжет із порятунком від потопу, трактуючи *lúðr* як «ковчег», тоді як це слово означає просто «сховок для борошна», «скриня», а зважаючи на контекст строфи 35 «Бесіди з Вафтрудніром», звідки ця фраза, можна припустити, що йдеться про труну або навіть курган, себто про поховання.

² Зауважимо, що світлі альви (*ljósálfar*), на відміну від темних (*dökkálfar*), карликів-двергів, у нордичних міфах згадуються вельми побіжно, на противагу фольклору, але у фольклорі вони мешкають аж ніяк не на небесах, а десь у дикій природі.

тезаурусом скальдів. Тут міфологічні сюжети наводяться суто для пояснення походження тих чи тих кенінгів і хейті. Одразу треба зауважити, що всі віси (скальдичні твори), наведені у цій частині, мають в оригіналі парну кількість рядків: 2, 4 або 8. Віса зазвичай завжди має 8 рядків. Основним завданням у процесі перекладу було максимально адекватне відображення наведених кенінгів і хейті, передача або імітація алітерації (це ще одна з обов'язкових характеристик поезії скальдів) і ритміки оригіналу засобами української мови. Метрика при цьому у більшості випадків постраждала.

Четверта частина, «Перелік розмірів», присвячена якраз метриці. Якщо у «Мові ремесла скальдів» йшлося про лексику, то тут Сноррі розбирає фонетику, синтаксис, темп і ритм. Наводить близько сотні різних поетичних розмірів, вказуючи кількість складів у рядку, порядок розташування так званих хендингів («рим», відповідностей голосних і приголосних звуків у межах одного або двох рядків), алітерованих звуків, наголосів тощо. Сам «Перелік розмірів» у своїй поетичній частині є величезною хвалебною піснею на честь Хакона конунга і Скулі герцога, кожен фрагмент якої виконано в іншому розмірі. Для наочності у цьому виданні залишено оригінальний текст і надано підрядковий переклад: літературний переклад зруйнував би метрику оригіналу через різницю в середній довжині українських та ісландських слів, розташуванні наголосів, відповідності складів тощо, а це, зрештою, зробило б непотрібним і сам переклад. Знайомство з цією частиною буде особливо корисним для філологів-германістів і всіх, хто захоче познайомитися з тим, як влаштована поезія скальдів. Задля полегшення цього знайомства до цієї частини додано короткий словник метричних термінів.

Не можна не зауважити, що Сноррі з усіх жанрів скальдичної поезії акцентує винятково на так званій драпі (величальній пісні). Очевидно, для нього ремесло скальдів — це передусім інструмент для прославлення правителів. Такі жанри, як нід (глузування і/або прокляття), мансьонг (любовна лірика) і окрема віса (просто вірш з якоїсь нагоди)

для нього якщо й існують, то не вартують згадки. У «Видінні Гюльві» Сноррі віддає шану еддичній поезії, але все ж не вважає її гідною окремої уваги з погляду ремесла.

Наприкінці вміщено два додатки: «Пісні імен» і «Перелік скальдів». Перший — це розширені списки хейті на позначення різноманітних об'єктів поезії скальдів, простіше кажучи — списки поетичних синонімів, не всі з яких надаються до вичерпно аргументованого перекладу. Другий — це список данських, шведських і норвезьких правителів, а також скальдів, які творили при їхніх дворах. Той факт, що скальдів, яким не поталанило побувати при дворі того чи того володаря, у цих списках немає, ще раз підтверджує тезу про основне призначення поезії скальдів ув оптиці Сноррі.

* * *

«Молодшу Едду» можна розглядати як джерело міфологічних відомостей, як підручник для скальдів, як словник поетичних образів і синонімів, і, як сказав би Сноррі, «все це буде правильним». Але також цей твір — погляд на прадавню язичницьку минувшину крізь призму християнської феодальної культури. Останній погляд. Останній спалах сили нордичного духу. Остання мить її величі. Прощання з добою богів, велетнів і героїв.

Сноррі син Стурли про це не знав. Він про це, либонь, навіть гадки не мав.

Ми — тепер — знаємо.

І — дякуємо.

СНОРРІ СТУРЛУСОН

ЕДДА

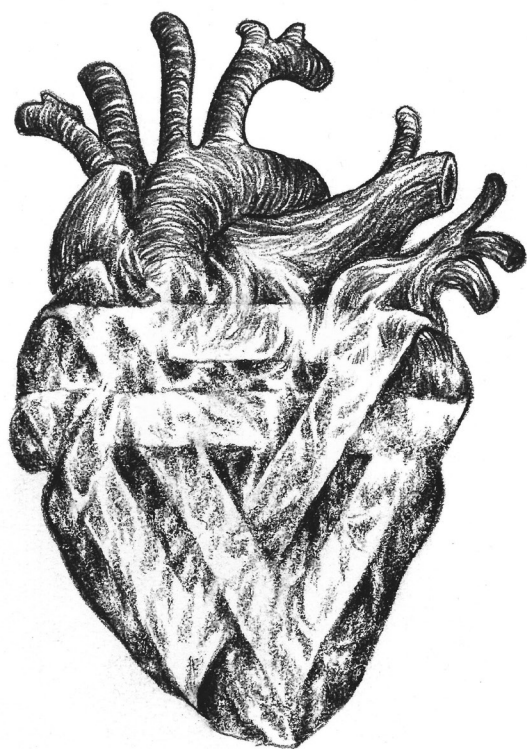
ПЕРЕДМОВА

Ця книга зветься «Еддою». Її уклав Сноррі син Стурли у тому вигляді, який тут подано. Спершу тут ідеться про Асів і про Іміра, тоді йде «Мова ремесла скальдів» з назвами для різних речей, а після — «Перелік розмірів», який Сноррі уклав при Хаконі конунгу і Скуллі герцогу.

«Книга з Уппсали»

ПРОЛОГ

1. РОЗДУМИ ПРО ОБРАЗ БОГА

Усемогутній Бог створив небо і землю, і все, що на них є, а під кінець створив двох людей, Адама і Єву, і їхній рід примножився і заповнив увесь світ.

Але минув час, і зробилася між людьми велика нерівність. Одні були добрі та праведні, але більшість піддавалися мирським спокусам і забули слово Боже, і тому Бог затопив увесь світ, і всі люди потонули, окрім тих, хто був у ковчегу Ноя. Після Ноевого потопу вціліло восьмеро людей, і від них походять усі люди, що живуть на світі, і сталося так, як було раніше, що люди розплодилися і заселили світ, і всі народи землі полюбили багатство і пошану, а Бога шанувати забули, і дійшло до того, що вони відкинули ймення Боже. І хто б міг би тоді розповісти їм про величні діяння Божі? Тож сталося так, що забуте було ім'я Боже, і не лишилося на світі жодної людини, що тямил би щось про свого творця. Але не менше, ніж до того, посилав їм Бог дари земні, добро і щастя, яких потребували вони на землі. Дав він їм і розуміння, щоб осягнути всі речі земні й усе, що можна побачити на землі й на небі.

Тож міркували вони й дивувалися, що земля, і звірина, і птаство мають багато подібних властивостей, а проте несхоже поводитися. Одна властивість була така, що коли рити землю на верховині, то виступить вода, але щоб дістатися води у глибокій долині, нема потреби рити глибше. Так само і зі звірами й птахами, в яких кров однаково тече і в голові, й у лапах. Інша властивість землі така, що

кожного року на ґрунті зростають трави і квіти, і того ж року гинуть, і також звірі й птахи, в яких хутро й пір'я виростає щороку, і так само випадає. Ще є третя властивість землі, що коли її зорати й перекопати, то трава росте на верхньому шарі ґрунту. Склі й каміння вони вважали зубами й кістками живих тварин. Із цього вони витлумачили, що земля — жива і якимось чином має власне життя, і гадали вони, що вона надзвичайно стара за віком і могутня за своєю властивістю. Вона годує всіх живих і володіє всіма, хто помер. Отже, вони дали їй ім'я і возвели до неї свій родовід. І так само дізналися вони від своїх старих родичів, що вже багато сотень зим і земля, і сонце, і небесні світила торують свій шлях, проте не однаковий. В якихось він довший, в інших — коротший. І через такі речі дійшли вони висновку, що має бути хтось усевладний, той, хто спрямовує небесні світила за своєю волею, і що його держава має бути великою і могутньою. І вони вважали, що він повеліває стихіями, і що він був раніше за небесні світила, і що якщо він повеліває їхніми шляхами, то також повеліває і сонячним світлом, і росами, і всім, що проростає із землі, і також вітрами у небі, а отже, і морськими штормами. Вони не знали, де його держава, але вірили, що він править усіма частинами землі й повітря, небесами й світилами, морями й вітрами.

А щоб розповісти про все це і втримати у пам'яті, дали вони всьому цьому імена, і ця віра сильно змінилася, бо народи розділялися дедалі більше, як і мови їхні. Але вони все це розуміли земним розумінням, бо духовного не мали. Тому вони гадали, що все зроблено з якоїсь речовини.

2. ПРО ТРИ ЧАСТИНИ СВІТУ

Світ складається з трьох частин, і та, що розташована на південь і на захід від Середземного моря, зветься Африка. В її південній частині все висушено пекучим сонцем. Інша частина розташована на півночі й на заході від океану, вона зветься Європа або Енея. В її північній частині так холодно, що там не росте трава і неможливо мешкати. З півночі на схід і до самого півдня лежить частина, що зветься Азія. В цій частині світу все прегарно і пишно, там повно плодів земних, золота і коштовного каміння. Там міститься середина світу. І саме тому, що та земля гарніша й краща за решту, тамтешній люд перевершує решту народів за всіма чеснотами: мудрістю й силою, вродою й усілякими знаннями.

3. ПРО ТРОЯНЦІВ

Ближче до середини світу були зведені палати й чертоги, вельми славні, що звалися колись Троя, а ми звемо їх Тюркланд¹. Це місто було значно більшим за інші, й зведене з усією майстерністю й пишністю, що тоді мали люди. Було там дванадцять королівств і один верховний король, і в кожному королівстві — багато країн. У тому місті було дванадцять очільників. Ці очільники перевершували всіх інших людей, які будь-коли жили на світі.

Один король троянський звався Мунон або Меннон². Він одружився з донькою верховного правителя Пріама. В них був син. Його звали Трор, а ми звемо його Тор. Він виховувався у Тракії³ при герцогу, якого звали Лорикус, і коли він мав дев'ять зим, то отримав зброю батька свого. Він так вирізнявся вродою серед інших людей, як слонова кістка, врізана в дуб. Його волосся було гарне, наче золото. Коли він мав дванадцять зим, то вже цілком підріс. На той час він міг підняти із землі десять ведмежих шкур разом, тож він убив Лорикуса герцога, вихователя свого, і його дружину, Лору або ж Глору, і сам став правити в Тракії. Ми кличемо її Трудхеймом. Потім він довго їздив усіма землями, і побував в усіх частинах світу, і переміг

¹ Тюркланд — «Країна турків».

² Переосмислення імені мікенського правителя Агамемнона з епосу Гомера.

³ Натяк на римську провінцію Фракія.

ПРОЛОГ

усіх берсерків, велетнів, величезного дракона і чимало хижої звірини. У північній частині світу зустрів він одну віщунку, яку звали Сибілою¹, а ми кличемо її Сів, і побрався з нею. Ніхто не може сказати, якого роду та Сів. Вона була найгарнішою з усіх жінок. Волосся її було наче золото. Їхнього сина звали Лоріді, й він удався в батька. Його сина звали Ейнріді, його сина — Вінгетором, його сина — Вінгенером, його сина — Моді, його сина — Магі, його сина — Сескев, його сина — Бедвіг, його сина — Атрі, якого ми зємо Аннаном, його сина — Ітрманом, його сина — Геремодом, його сина — Ск'яльдуном, якого ми зємо Скйольдом, його сина — Б'явом, якого кличуть Б'яром, його сина — Ятом, його сина — Гудольвом, його сина — Фінном, його сина — Фріаллавом, якого ми кличемо Фрідлейвом. У нього був син, чиє ім'я було Воден. Тепер ми кличемо його Одіном. Він був мужем, славним знаннями й усіма мистецтвами. Жінка його звалася Фрігдою, яку ми кличемо Фрігт.

¹ Переосмислення образу давньогрецької Сивіли.